

DECORATIVE AND APPLIED ARTS IN THE PRIMARY SCHOOL STAGE

Abstract: Decorative and applied arts are used to increase students' interest in Art lessons. They give opportunities students become actively-involved in the art process and develop creative and innovative thinking and skills.

Author information:

Reni Ilieva

Primary teacher at 'Sava Dobroplodny'
Secondary School
Shumen
✉ reni_ilieva79@abv.bg
🌐 Bulgaria

Keywords:

Decorative and applied arts, student`s works, increasing art interest

Увод
Декоративно-приложните дейности в началното училище са свързани с проектиране и изработване на декоративни украси на вещи и предмети с широко приложение в бита на човека и околната среда. Тази форма на работа допринася за повишаване естетическото отношение на учениците към заобикалящата реалност, както и за създаване у тях на интерес към многообразните изяви на декоративно-приложните изкуства и любов към богатото наследство от произведения на българското народно творчество.[4]

Целта на настоящата разработка е насочена към установяване на влиянието на декоративно-приложните изкуства в I клас върху развитието на изобразителните способности и творческите изяви на учениците.

При осъществяване целта на разглеждания проблем, произтичат следните **задачи**:

1. Да се разкрият теоретическите основи и методическите особености на приложение на декоративно – приложните изкуства в новите учебни програми по изобразително изкуство;
2. Да са създаде интерес у учениците към многообразните изяви на декоративно-приложните изкуства и любов към богатото наследство от произведения на българското народно творчество.
3. Да се развие комбинативно, творческо, асоциативно и вариантно мислене и зрително – образна памет.

Обект на изследването е учебно-възпитателния процес по изобразително изкуство в I клас от началния етап на образование.

Предмет на изследването е участието на декоративно – приложните изкуства в новите учебни програми по изобразително изкуство за I клас.

Темите, сюжетите и обектите, включени в обучението по декоративно-приложни изкуства, са много разнообразни. Първо учениците съставят декоративен образ на натурен обект: декоративно пано по мотиви от народното творчество чрез рисуване, апликиране, моделиране, конструиране. След това се запознават с творбите на приложните изкуства – керамика, текстил, дървопластика и др.. Упражнява се създаването на образи чрез комбиниране на стилизирани детайли от природни обекти. По - късно /3 кл./ на децата се представя фолклора като извор на мотиви –черги, халища, килими, както и монументални приложни творби – стъклопис, мозайки, гоблени, монументална дърворезба и др. [2]

Реализацията на учебното съдържание от този вид дейност може да се извърши чрез различни изобразителни дейности като: -декоративно рисуване с използване на графични и живописни изразни средства; апликиране с гланцова или велурена хартия и други материали; моделиране на релефна украса.

Образователно-възпитателната същност на дисциплината се реализира посредством естетическото възприемане и своеобразните форми на практическото изобразяване. Характеристиката на изобразителната дейност, може да се определи като : познавателна, преобразуваща, оценъчна и комуникативна.

Основните форми на учебна изобразителна дейност в началното училище са: изобразителни дейности по натура; по памет и впечатление; по въображение и асоциации; илюстрация; тематични композиции; приложно-декоративни и художествено-конструктивни дейности; разглеждане и анализ на художествени произведения; работа с компютърни програми за извличане на художествена информация; създаване на художествени проекти чрез използване на дигитални технологии; образователен проект; разглеждане и анализ на художествени произведения.

В началото на урока се определят ясно целите и насоките на предстоящите за изпълнение декоративни задачи. Обръща се внимание на формата, материалността, предназначението и функционалността на обекта за декорация, на естетическото въздействие, което излъчва. Разглеждат се отделните декоративни елементи, мотивите, орнаментите и особеностите на композиционното изграждане.

Основен акцент в учебната работа заемат проблемите, насочени към процесите на стилизацията, които учителят подробно разяснява пред учениците, а в отделни случаи се прилага демонстрация на черната дъска или на блоков лист. Може да се покажат нагледни материали, включително и оригинали, но да не бъдат обвързани с конкретната задача. Учениците трябва да осъзнаят необходимостта от наличието на художествената мяра, която е белег на естетическата хармония в декоративното изкуство.

Съществено място се отделя за указания относно специфичните технически похвати на изобразяване в съответната декоративно-приложна дейност, както и на възможностите на комбинаториката при определяне композиционното разположение и начините на изграждане на декоративна украса.

При художествено конструктивна дейност, имаща за цел създаването на принципно нови оригинални проекти и модели, важно за разрешаването на изобразителните проблеми е развитието на пластичността и динамичността на детското въображение. Художествените конструкции могат да имат функционален или нефункционален характер. При конструирането се използват разнообразни материали, от които най-често се прилагат: хартия, дърво, картон, пластмаса, пластилин и др. [2]

Разнообразието от възможности за конструктивни дейности налага да се определят няколко направления в системата на учебното съдържание и методическата организация при провеждането на подобен вид урок. Добре е пред учениците да се разясни творческата същност на тази дейност, като се разкрие формообразуващата ѝ същност. Трябва да се систематизират по сложност и трудност задачите за изпълнение на художествените конструкции.

Настоящото изследване е проведено през учебната 2018/2019 година в I клас /48 ученици/ на СУ „Сава Доброплодни“, гр. Шумен.

За реализиране на основната цел и задачи са използвани разнообразни методи на изследване – разказ, беседа, наблюдение.

В хода на изследването са спазени следните принципи: системност, целенасоченост, индивидуализация и диференциация, спомагащи за стимулиране на творческите умения и способности на учениците. [1]

Използвани са и четирите основни вида диагностични процедури – входяща, междинна, изходяща и текуща. Чрез тях се установяват качествата на ученическите творби, които показват степента на усвоените знания и практически изобразителни умения и знания. Диагностичните процедури са съобразени основно с учебното съдържание по дисциплината „Изобразително изкуство” за първи клас.

Възложени са следните задачи при различните методични единици:

1/ Задача за познаване на материали за работа;

Задача за познаване на цветовете и умение за използване;

Задача за разпознаване на видове изобразителни изкуства: живопис, графика, скулптура;

Задача за ориентиране в понятията пейзаж, натюрморт, декоративно – приложно изкуство;

Задача, разкриваща знанията на учениците за безопасно движение по улиците и умениято им да разгадават визуални знаци и образи;

Задача, разкриваща до колко деца имат представа за понятието илюстрация и могат ли да я откриват;

Задача за правилно ориентиране в последователност от геометрични фигури;

2/ Запознаване с някои традиционни български занаяти – тъкачество и бродирание на шевица.

Откриване на геометрични фигури или съчетание от няколко.

Упражнение за редуване на линии, форми и цветовете.

Създаване на модел на черга, използвайки различни материали за рисуване – водни бои, флумастери;

3/ Усвояване на знания за празниците и изготвяне на подходяща украса за тях

Задача за декориране на предмети за украса

Задача за композиране на образи, подчертавайки композиционен център

Задача за познаване на цветовете и умение за използването им, експериментиране с цвета;

Контрастна изразност

4/ Задача, свързана с техниката апликиране;

Задача, разкриваща уменията на учениците, свързани с различен вид техника на работа – напр. отпечатване;

Разграничаване на понятията: силует и изображение на животно;

Задача за откриване на различни изображения и разграничаване на цветовете;

Проведената експериментална работа и получените резултати от педагогическото изследване дават основание да направим следните **изводи**:

- Учениците са подобрили своята работа в резултат на тясното взаимодействие на обучаващите ситуации и самостоятелната художествена дейност през учебната година.

- Творбите им са по-богати, с по-правилни композиции и цветосъчетания.

- Учениците познават по-добре и използват различни декоративни елементи и мотиви, съчетават ги по-ритмично и в по-голяма симетрия.

- Използват все по-разнообразни технически и графически техники за създаване на декоративни образи.

- Чувствайки темата позната до тях, с по-голямо желание и с по-малко притеснение пристъпват към изграждане на своите декоративни рисунки и обемни предмети.

- При някои от учениците все още се не е добре усвоено умениято да се подчертае композиционния център, а изображенията са разположени хаотично на изобразителното поле. Често се забелязва и т. нар. „стереотипи” в детските рисунки.

- Вижда се, че при повечето ученици има предпочитание към ярките и наситени цветовете, / при някои без съобразяване с обективната цветова даденост на обектите /.

Заклучение

Може да се обобщи, че със своите практически и естетически задачи, декоративно-приложните изкуства в началния образователен етап, създават материални и духовни ценности у децата, съхраняват и развиват традиционните национални и стилови особености на народното приложно изкуство.

References:

1. Andreev, M. Didactics. S., 1981.
2. Balkanski, D., Decorative - applied arts in the teaching of fine arts, Sh., 2009
3. Damyanov, B., Zankov, O., Marova, D., Balkanski, D., Hristova, O., Textbook of Fine Arts for 1st grade of ANUBIS Publishing House Ltd., 2016
4. Papazov, B. :. Art. Theoretical aspects, Pl. 2015
5. Papazov, B. :. Theory and methodology of teaching fine arts, Sh. 1999
6. Curriculum in fine arts for first grade, effective from the school year 2016/2017.